

Roland – en onödig klient

Den första praktiken

En snöig januarimorgon var jag på väg till min första praktik. Den var förlagd till praktikcentrum i Örebro. Centrumet var en del i ett samarbete med Örebro kommun. Där fanns sex praktikanter med två handledare

Det hade varit svårt att få en praktikplats på centret. Jag var nybliven pappa och hade av det skälet fått en plats. Klienterna kom från kommunens socialtjänst.

Handledarna var knutna till högskolan.

Varje socionomstuderande ansvarade för ett antal klienter under sin praktiktermin. Den första klienten jag fick ansvaret för var Roland.

Roland

Roland var närmare 35 år gammal. Han var något rund, ljushårig och relativt kortväxt. Han hade varit klient på centret under sammanlagt två år. Det stod klart att han inte var särskilt begåvad. Han hade genomgått grundskola, inget mer. Han saknade också yrkesutbildning.

Jag var hans femte handläggare. Min handledare berättade att Roland hade alkoholproblem och att det inte varit möjligt att få ut honom i någon sysselsättning. Han hade flera gånger anvisats så kallade T-1 arbeten (numera beredskapsarbeten), men hade aldrig påbörjat dessa.

Varje sådan anvisning hade slutat med att han försvunnit från centret några veckor och supit till. Han hade sedan återkommit skakig och darrig och hade sedan, med centrets förståelse, fått vara ifred under ett antal månader innan det varit dags med en ny anvisning.

Vid en ärendegenomgång uppgav min handledare att hon var övertygad om att Roland hade någon form av tidig schizofreni och att detta troligen var förklaringen till att han inte fullföljt uppgjorda planeringar.

Roland hade under åren kommit att bli något slag av maskot på centret och fikade ofta med deltagarna. Centret hade blivit hans värmestuga.

Hans bakgrund

När jag hade träffat Roland några gånger insåg jag att han var en människa i en svår krisituation. En kris som han fastnat i. Hans användning av alkohol hade inte förbättrat situationen.

Roland berättade att han i närmare tio år haft ett arbete på ortens centralförening och arbetat praktiskt med lantbruksprodukter. Arbetet hade varit tungt med många lyft, men han hade älskat arbetsplatsen som varit hans liv. Han hade känt stolthet i att ha detta jobb.

En tidig morgon hade Roland kommit onykter till arbetsplatsen och hade då, berättade han, fått sparken. Han hade skämts oerhört efter det inträffade och isolerade sig i veckor i sin lägenhet. Med tiden hade pengarna tagit slut. Han hade ingen mat och tvingats vända sig till socialtjänsten.

Roland var en mycket ensam person. Han saknade nära vänner. Alkoholen hade blivit ett sätt att få viss kontakt med andra människor. Jag insåg att Rolands vistelse på praktikcentret hade kommit att invägga honom i en pseudoverklighet som bidragit till att förvärra hans situation. Han hade blivit en maskot på centret.

Jag upplevde att rollen som maskot var förnedrande och skadlig för honom. Efter flera samtal insåg jag att Roland var en människa som förlorat meningen med sitt liv. Det var huvudproblemet. Jag kunde inte på något sätt förstå att Roland skulle vara psykiskt sjuk.

Hans dröm

Jag försökte få honom att fokusera på framtiden. Han menade att han inte hade någon framtid. Hans liv var slut. Hans värde och glädje hade funnits i arbetet.

Roland ville inte eller orkade inte prata om framtiden.

En orsak var kanske att hans arbetsmöjligheter begåvnings- och utbildningsmässigt var beskurna och att han inte trodde sig klara eller trivas med något annat arbete än det han förlorat.

Arbetet på föreningen hade varit praktiskt där det gällde att lasta på och av gods.

Vid ett tillfälle uttryckte Roland att den enda riktiga drömmen han hade var att få arbeta på centralföreningen igen. Men, sade Roland, det var om något en omöjlig dröm.

Efter en tid tog jag upp med honom om jag fick ringa hans tidigare chef för att få en bättre förståelse över vad som inträffat. Roland ville absolut inte att jag skulle ringa. Jag tog upp frågan många gånger.

Efter en månads tjatande fick jag trots allt tillåtelse att ta kontakt. Roland förstod inte varför jag ville ringa. Han tyckte att det var helt onödigt. Hans chef hade ju skällt ut honom och sparkat honom från jobbet.

Roland skämdes över att jag skulle prata med chefen om hans olycka.

Jag kände att det var viktigt med en kontakt med arbetsplatsen för att förstå hans förtvivlan. Det inträffade måste på något sätt bearbetas för att han skulle kunna gå vidare.

Samtalet med arbetsplatsen

På förmiddagen följande dag ringde jag upp Rolands tidigare chef. Han hette Arne. Han berättade att Roland hade varit en klippa på jobbet och kommit tidigt och gått hem sist.

Roland hade varit något av en arbetsnarkoman och tillhört de anställda som aldrig dragit sig för att ta i extra där det krävdes.

En morgon hade han kommit till jobbet något berusad efter en krogsväng. Han hade fått en ordentlig utskällning och ombetts att gå hem. Roland hade sedan aldrig återkommit.

Föreningen skickade flera brev till honom utan att få något svar. Jag frågade Arne om han kunde tänka sig att återanställa honom. Hans svar var: »Skicka hit honom i morgon bitti. Han är välkommen att börja direkt.«

Jag berättade samma eftermiddag för Roland att han var välkommen att börja jobba. Hans glädje gick inte att beskriva. Det framgick att han aldrig hade öppnat breven från föreningen.

Han hade varit övertygad om att det varit skriftliga uppsägningar, inget annat. Så kom Rolands vistelse inom socialtjänsten att avslutas.

En sista kontakt

Två år senare var det dags för mig att flytta till en mindre kommun och till min första fasta anställning. Dagen innan flyttningen träffade jag oväntat Roland i centrum. Han frågade om han inte kunde få hjälpa till att bära möbler.

Han uttryckte återigen sin stora glädje över att jag gett honom tillbaka arbetet. Jag framhöll att detta faktiskt berodde på att han varit uppskattad av sin arbetsgivare, inte på mig. Jag hade bara varit en länk.

Min uppfattning är att centret hade haft ett stort ansvar för att Roland inte fått rätt hjälp. Under åren har jag ofta upplevt att socialtjänsten ofta tenderar att problematisera istället för att pröva det mest närliggande. Detta kan många gånger försena en återgång till ett normalt liv.

För mycket teori kan vara opraktiskt. Samtidigt kan en bra teori vara praktisk.